

Navn:	Våre bilder av "De andre"
Tema:	Våre forestillinger og virkelighetsforståelse av Afrika. Hva ønsker elevene/vi å formidle fra studieturer til Afrika
Formål:	Å bevisstgjøre elever på hvordan vi formidler våre bilder/forestillinger av Afrika. Hvem eier fasiten? Finnes det noe fasit?
Gruppestørrelse:	30 elever
Lydnivå:	Lavt til middels
Tid:	2 skoletimer
Plass:	Klasserom
Ute/inne:	Helst inne
Forberedelse:	1) Kopiere opp artikkel; "How to write about Africa" av Binyavanga Wainaina (Geir Ertzgaard har oversatt denne artikkelen; hvis du ønsker å bruke den norske versjonen, send en epost til geir@solborg.fhs.no). Engelsk versjon finnes på nett. 2) Forberede deg faglig på de fakta man trenger om reisemålet (i dette tilfellet, Afrika)
Utstyr:	PC, prosjektor, penn og papir
Aktivitetsnivå:	Middels til høyt
Beskrivelse av opplegg:	Lærer innleder med (se eget skriv): <ul style="list-style-type: none"> - Tanker rundt formidling i forbindelse med tur - Teori; orientalismen mm - Brainstorming av hvilke bilder elevene har om Afrika - Hvilke historier skal fortelles? - Om å fortelle fra Sør: kilde "De der nede" av Elisabeth Eide - «How to write about Africa»; alle leser artikkel til Binyavanga Wainaina - Refleksjon
Fallgruver:	Ikke godt nok forberedt, tenkt godt nok gjennom tema.
Variasjoner/ideer:	Variere eksempler og øvelser. Evt. PowerPoint-presentasjon av lærerens bilder av Afrika
Kommentar:	Eksempelet er fra Afrika, kan bruke tilsvarende opplegg på andre reisemål i verden.
Kilde:	Geir Ertzgaard, Solborg folkehøgskole.

De der nede...

Om bildene vi gir av de andre...

Hva slags tur er det vi skal på? Hva slags forventninger skaper bilder av kritthvite strender, badebasseng, luksustelt på savannen osv.

Når vi reiser *kan vi ikke unngå å bli formidlere* av andres liv. Men hvor riktig er bildene vi gir av turen? Hva slags bilde *ønsker* vi å formidle fra turen? Hva kan vi få til på to kjappe uker?

Hva er begrensningene?

- Tid
- Språk
- Verdensbilde
- Våre interesser
- Kommunikasjonsbarrierer

Det vi vil fortelle begrenses av vår vilje og evne til å dukke inn i kulturen og reisemålet på vår tilmålte tid og angitte sted.

De der nede – hvordan de der nede ser på sine liv, på oss og vår verden

Sett nedenfra – hvordan vi velger å presentere verden når vi er der nede...

- Verden som en boltreplass for mennesker som har mulighetene
- Verden som et sted som vi deler likt på
- En blanding mellom de to – den verden vi møter og det vi er i denne verden.
- En verden som overrasker oss ... det som lærer oss noe nytt, får oss til å si a-ha.

Hva med å tegne verdenskartet? En kort liten oppgave.

De der nede

- Geografisk betegnelse
- En hierarkisk betegnelse om status, utvikling og stereotyper
- Hva slags framstilling gir vi av *de andre*, *de der nede*...

Edvard Said – Orientalismen (1978)

En bok om Vestens forhold til Midtøsten, Oksidenten (det normale) og orienten (Det unormale – nedverdiggende)

Oriente og Oksidenten er motsetninger.

Oriente	Oksidenten	
Despoti	Demokrati	
Individualismens fiende	Beskytter av individualismen	
Statisk	I bevegelse	

(Fjern og ubegripelig)
Seksualitet- sensualisme   Asketisme, puratisme
Det fremmede   Det normale

I møte med orienten møter vi også det fremmede i oss selv: Vi tillegger de andre sider ved oss selv som vi ikke liker.

Vi må anerkjenne sider ved oss selv for å akseptere de andre. Hva er det som gjør at jeg reagerer sånn på ting ved de andre? Er det sider ved meg selv jeg egentlig reagerer på?

Når vi skal skrive fra turene våre: Hvordan snakker vi om *de andre*? Det hevdes at det finnes en «kolonipregede rasismens grammatikk» (Robert Sparks, filmprofessor):

Når vi snakker om de andre, bruker vi ord preget av gammeldagse, rasistiske holdninger fra kolonitiden:

De andre:

- Mangler noe vi har: ”Fins det virkelig et universitet her”, ”Jeg visste ikke at det fantes så mange velutdannede Kenyanere!”
- En manisk trang til å lage et hierarki: Vi har nasjoner – de har stammer,.
- Behov for å gi skylden til de andre: ”Utbredelsen av AIDS skyldes deres tøylesløse sexliv”
- Mangel på empati: ”Ingen nordmenn var med i ulykken”
- Devaluering av de andres liv: ”2000 mennesker drept i jordskjelv” nederst i en notis på side 14.

Monica, Diana og Syndefloden

Bangladesh 1998:

- Monica Lewinski kliner til med Bill Clinton
- 1-årsdagen for prinsesse Dianas død.
- 1 million Bangladeshere mister sine hjem i flom (ikke nevnt i nyhetene denne dagen)

Zimbabwe 2000:

- Jordreform og omfordeling av farmer. Mange svarte blir drept og forfulgt, men norske medier forteller historien til de hvite farmerne som mister alt.
- Vår empati ligger nærmest oss selv.
- (Kan komme med eksempler fra siste ukers nyheter)
- **Hvilke historier skal fortelles?**

For å forstå andre må du kjenne deg selv og din egen kultur – en konstruktiv selvkritikk.

- Hvordan ser du på deg selv?
- Når du reagerer på det du ser, hva er det ved deg selv som gjør at du reagerer som du gjør?
- Hvordan kan du tillegge noen positive egenskaper i stedet for negative? Det andre er

- negativt hvis det ikke beskrives positivt.
- Hvordan gi en mest mulig riktig beskrivelse av det du møter og samtidig fortelle en spennende historie som folk vil høre på?

9 punkter om å fortelle fra Sør

Elisabeth Eide – førsteamanuensis ved journalisthøgskolen i Oslo

Ni måter å se "de andre" på. Hvilke innfallsvinkler er gode, hvilke er mindre gode? Når kan man bruke de forskjellige innfallsvinklene uten problem, og når passer det ikke?

1. Fugleperspektiv – kjapt, å gjøre seg opp en mening uten å ha tid til å se bak det som skjer. Man vil ha bekreftet fordommer og forestillinger. "Anyone been raped and speaks English".
1. Fiendebilder – Konstruksjon av fiendebilder. Edward Said: Orientalistene er despoter og muslimer som produserer kvinneundertrykkelse og terrorisme.
1. I-hodet-på-skribenten – Moderne reisereportasje, fokus på jeg-personen. Stereotypien og skribentens opplevelser farger forståelsen av "de andre" som bare forblir kulisser for skribenten. Moderne reiseskildring – dagboka. Karen Blixen.
1. Norsk vinkel – Prosjektjournalistikk. "Se hva vi har fått til..." Norske prestasjoner er i fokus, de andre er interessante i den grad de er heldige mottakere av vår veldedighet. Alternativt: "Bombeeksplosjon i Taba – nordmann på hotellet", nordmenn som offer-vinkling.
1. Elendighetsreportasje – India, tema er prostitusjon og fattigdom, men det land i verden med flest frivillige organisasjoner som gjør noe for de fattige. 100 millioner rike.
1. På-vegne-av-de-andre – Å la noen snakke på vegne av "de andre", norske arbeidere, tolker, representanter for de rike. De fattige tar seg godt ut på bilder, men kommer ikke til orde.
1. Sør som forbruk – Turistreportasjene. Sør har blitt Syden, og "Stedet" har blitt boltreplass til vår forlystelse, mens de som betjener oss ikke kommer til orde. Terningkastjournalistikken.
1. Romantisering og eksotisme – Idealisering av virkeligheten: Inderne eier nøkkelen til sjelelig og åndelig vekst. Afrikaneren som har forstått den rette holdning til tiden. Etnifisering: Å bare vise de største forskjellene, mens det normale forsvinner i de spesielle historiene. Skaper avstand.
1. Forsøk på å forstå – Fiskeperspektiv, å svømme i en stim. Å leve tilnærmet normalt med "de andre" – uten å gi avkall på sitt eget. Å ha tid til å forstå, ha tid til å møtes og leve sammen slik at "de andre" kommer til orde med sine liv. Vera Sæther – Naomis hus.

Artikkel av Hege Opseth – Makaos kamp for lillebror

Hva slags historie er dette? Hva vil journalisten/fortelleren?

Vår egen tur og våre fortellinger:

- Hvilke fortellinger vil vi fortelle?
- På to uker – hva kan vi oppnå?
- Har vi tid til å forstå?

Det vi skal fortelle skal være holdbart

Det vi skal fortelle skal være troverdig (plausibelt)

Hva vil vi med fortellingene våre? Hvis målet er forståelse av de andre: *Det er lettere å vekke empati ved å gå omveier via det normale.*

- Det er ikke nok å reise – du må gå i dialog og bruke tid på ”de andre”, men hvordan få de til når vi ser med våre egne briller?

Den klassiske europeiske reiseskildringen – som regel er bereiste tekster som handler om det vestlige individs reise til seg selv.

– Vær bevisst på hvilken historie du vil fortelle –